Project 1: **Electronische online kennisbank**

Achtergronden en voorgeschiedenis

In het kader van de ontwikkeling van de kennisbasis Duits heeft de VLoD in samenspraak met het K3-team al vroeg besloten een databank op te zetten rond de kennisbasis, Bedoeling daarbij was en is het beschikbaar stellen van achtergrond- en cursusmateriaal rond de in de kennisbasis geformuleerde eindtermen. Daarbij wordt enerzijds samengewerkt met het Ruud de Moor Centrum van de OU, anderzijds met een Kennisnet-achtige Duitse organisatie, Zentrale für Unterrichtsmedien (ZUM), die sinds een aantal jaren een groot en stabiel WIKI-project voor allerlei vakken heeft opgezet. VLoD is (mede-bestuurs)lid hiervan en heeft een tweetal eigen WIKI's op dit platform opgezet. E.e.a. is te vinden op de volgende adressen: http://wiki.zum.de/VLOD en http://cop.rdmc.ou.nl/KbDuits/default.aspx/ en http://wiki.zum.de/Deutsch_in_den_Niederlanden.

Doelen en op te leveren producten

Het laat zich aanzien, dat de site van het RdMC op termijn zal worden gesloten, i.v.m. budgetproblemen bij deze organisatie. Dat zou erg slecht zijn: voor docenten EN studenten is hier o.a. een mvt-vakdidactiek online beschikbaar (Erik Kwakernaak) en bovendien een fonetiekhandboek te downloaden (Bram ten Cate). In 2011 zal derhalve de transfer van de RdMC-site naar de VLoD-Wiki's worden voorbereid.

Tevens zal de in de betreffende Wiki's ondergebrachte nog onvolledige kennisbank achter de kennisbasis verder worden uitgebouwd: materialen van de betrokken opleidingen moeten beschikbaar komen en aangepast moeten worden aan de WIKI-eisen. Dat vereist nog flink wat gesprekken: de meeste opleidingsdirecties neigen er toe 'hun' cursussen achter electronisch slot-en-grendel te plaatsen. Dit proces is doorlopend van karakter. Er zal bij elke VLoD-bijeenkomst verslag van de stand van zaken worden gedaan.

Betrokken personen

Matthias Mitzschke (NHL) en Kees van Eunen (onafhankelijk voorzitter VLoD). In de loop van 2011 zal gepoogd worden een derde geïnteresseerde collega te vinden die in 2012 (en daarna) mee gaat/blijft ontwikkelen.

Project 2: **Unterrichtssprache Duits**

Achtergronden en voorgeschiedenis

In de kennisbasis zijn alle taalvaardigheden vastgelegd op ERK-niveau C1. Daar is ieder het ook over eens. Op het terrein van de gespreks- en spreekvaardigheid worden echter aan beginnende leraren in het kader van het doeltaal=voertaal-ideaal heel bijzondere eisen gesteld die in de ERK-can do statements niet aan de orde komen: docenten spreken immers een speciale vaktaal in de klas en moeten bovendien veel meer improviseren door onverwachte vragen en opmerkingen van leerlingen. M.a.w.: ze moeten mentaal en talig meer kunnen dan volgens de 'gewone' ERK-eisen.

De opleidingen hebben behoefte aan een assessment om vast te stellen of de student competent is in het gebruik van Duits als Unterrichtssprache. VLoD heeft in 2010 reeds – in samenspraak met het K3-team – een werkgroepje geformeerd dat dit probleem te lijf probeert te gaan. De eerste ideeën zijn besproken op de jarvergadering van 12 november 2010. In dit project wordt dit assessment ontwikkeld

Korte beschrijving assessment

1. Video-opname van les/lessen, waarin student laat zien hoe hij Duits als voertaal in de les inzet.
2. Gesprek met student over deze opname en de eigen professionele ontwikkeling. Alternatief: onderwijsthema in het algemeen (evt. een lijst met thema's samenstellen).

De opsplitsing in 2 onderdelen heeft als voordeel dat de delen op een verschillend tijdstip in de opleiding kunnen worden afgerond. Bijv. 1 na stage jaar 3, 2 in jaar 4.

Ook kan een hogeschool ervoor kiezen om 1 eerder in te voeren dan 2. Dit omdat de voorbereiding op een gesprek over onderwijsrelevante onderwerpen in sommige gevallen nog onvoldoende is (niet overal vinden gesprekken over stage, etc. in het Duits plaats). Deze kan o.a. plaatsvinden bij Landeskunde en taalvaardigheid.

Doelgroep

Alle studenten in welke opleidingsvariant dan ook moeten aan dezelfde eisen voldoen. Dus moeten ook deeltijdstudenten en Muttersprachler aan de toets deelnemen.

Niveau

In het project wordt vastgesteld wat het minimumniveau voor een startbekwame leraar moet zijn als het gaat om taalvaardigheid Duits gerelateerd aan de eigen onderwijspraktijk en professionele ontwikkeling. Daartoe moeten passende beoordelingscriteria en niveaubeschrijvingen ontwikkeld worden.

Te ontwikkelen materiaal

1. Beschrijving van toets en toetskader
2. Beoordelingscriteria
3. Niveaubeschrijvingen met cesuur
4. Videobeelden als illustratie bij 1-3.

Projectplan

Tijd	Activiteit	Product
dec. 2011	Oplevering van materiaal voor toets Unterrichtssprache Deutsch	Beschrijving toets, incl. beoordelingscriteria etc. en toetskader
okt. 2011	Evalueren, bijstellen van toets (product en proces)	Feedback op bruikbaarheid materiaal
17 juni 2011 Frühlingstagung	Goethe Institut begeleidt bij het beoordelen van de verzamelde video-opnames in combinatie met de beoordelingscriteria/niveau-beschrijvingen	Feedback op kwaliteit materiaal; basis voor bijstelling
mei-sept. 2011	uitproberen van ontwikkeld materiaal op min. 3 hogescholen. Maken van video-opnames en ingevulde beoordelingsformulieren. Daarna feedback aan projectgroep.	Video-opnames; ingevulde beoordelingsformulieren; feedback op materiaal
mei 2011	Ontwikkelen van 2e concept (beoordelingscriteria, cesuur en niveaubeschrijvingen, vorm)	2e concept met specifieke vraag om feedback
feb.-april 2011	Verzamelen videomateriaal als oriëntatiepunt bij de ontwikkelde criteria	Videomateriaal als toelichting bij niveaus met toeschrijving aan niveaus
maart 2011	Ontwikkelen vraag om feedback aan collega's. Onderwerpen: streefbeelden, beoordelingscriteria; vorm en kader toets	Vraag om feedback op ontwikkeld materiaal
feb. –maart 2011	Ontwikkelen van 1e uitwerking van streefbeelden en beoordelingscriteria per TKT-competentie (TKT: http://www.cambridgeesol.org/exams/teaching-awards/tkt-practical.html).	Concept-materiaal (niveaus, criteria, vorm/kader toets)

feb. 2011	Hogescholen informatie vragen over de huidige eindtoetsen taalvaardigheid; om toezending van beoordelingsformulieren/ normering. Zo mogelijk ook video-opnames	Overzicht van gebruikte toetsen en beoordelingscriteria. Zo mogelijk ook videobeelden.
jan. 2011	Uitwerking projectplan	werkplan
10 jan. 2011	Startbijeenkomst	Informatie over randvoorwaarden, etc.

Betrokken personen

Naast de initiatiefnemers Annette Gaßdorf (Fontys Sittard), Esther Geerse (Windesheim) en Rainer Manke (Fontys) zijn 2 collega's uit Fontys Tilburg (Kathi Barth, Ruth Seifert) en een collega uit Nijmegen (Jutta Schmitz)bij het project betrokken.

Project 3: **Ontwikkeling van een Duitstalig Landeskunde-project rond Oostenrijk en Zwitserland**

Achtergronden en voorgeschiedenis

Op vrijwel alle lerarenopleidingen is bijzonder veel info rond de kennis van land en volk van Duitsland voorhanden – ook door het magnifieke aanbod van het Goethe-Institut in al z'n geledingen. Oostenrijk en Zwitserland komen er daarmee vergeleken bekaaid af, behalve wanneer in een opleiding toevallig docenten actief zijn die uit Zwitserland of Oostenrijk stammen. In de kwennisbasis staan Landeskunde van Oostenrijk en Zwitserland echter volwaardig naast die van Duitsland. Tijdens het eerste voorgesprek met het ICLON werd dan ook voorgesteld, met namen voor deze twee landen een onderwijspakket op hogeschoolniveau te ontwikkelen. De ledenvergadering van 12 november 2010 was het hier volledig mee eens. Dus ligt het voor de hand met name dit thema in het kader van het ICLON-project aan te pakken.

Doelen en op te leveren producten

Doel is nog in 2011 een goed gedocumenteerd, spannend en doeltreffend Landeskundepakket in het Duits beschikbaar te hebben dat is gerelateerd aan de eisen van de kennisbasis. Vermoedelijk zal dit pakket ook bruikbaar zijn op bijvoorbeeld HEAO's of in het kader van de European Studies van de Haagse Hogeschool.

Er zullen 2 units worden ontwikkeld, voor respectievelijk Oostenrijk en Zwitserland. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de expertise van het Österreich Institut en van hulp vanuit de Oostenrijkse ambassade, via cultuurattachee Daria Bouwman. De voorzitter van VLoD heeft daarover reeds afspraken gemaakt. Contacten met de Zwitsers zijn er nog niet maar zullen gelegd gaan worden. De verwachting is dat ook vanuit die hoek samenwerking wordt aangeboden.

De Oostenrijk-unit zal in een eerste versie besproken worden tijdens de VLoD-voorjaarsconferentie (zie boven), bijgesteld en getest worden en in z'n eindvorm in november afgezegend worden in de jaarvergadering van VLoD tijdens de Jahreshochschultagung in Amsterdam.

De versie voor Zwitserland zal meer voorbereiding kosten. Ook de stand daarvan komt in beide reeds genoemde VLoD-conferenties nadrukkelijk aan de orde, maar het definitieve pakket zal iets later klaar zijn, vermoedelijk in maart 2012.

Al het materiaal zal direct inzetbaar zijn in het Landeskunde-onderwijs. Te denken valt aan een vorm zoals destijds ontwikkeld voor het project Fernstudienbriefe. Definitief wordt daarover door de nieuw op te zetten werkgroep besloten.

Betrokken personen

VLoD-lid Elisabeth Lehrner (Windesheim) is een Oostenrijkse die reeds veel op het terrein van Oostenrijkse Landeskunde heeft gedaan en veel productieervaring heeft. Zij zal in het project de verantwoordelijke eindredactrice zijn. Maar er is hier fors meer inzet nodig aangezet veel helemaal van de grond af aan moet worden ontwikkeld. In de werkgroep zullen naast Elisabeth Lehrner de volgende collega's plaatsnemen: Annemarie Degener (Fontys Tilburg), Barbara Kempf (HvU), Theo Bijkerk (HAN) en Ulrike Pavelka (GI Amsterdam; heeft in Istanbul het Österreich-Institut geleid).

Verdere informatie (in het Duits)

. Buch Jürgen Koppensteiner wird als Basisbuch / Grundlage genommen.

2. Zielgrupp: Studierende im 2. und 3. Studienjahr und Dozenten

3. Zielsetzung: die Basis steht im Buch Koppensteiner. Wir erstellen inhaltliche Fragen zum Buch und entwickeln Erweiterungs- und Vertiefungsmaterial mit Aufgaben, wobei das kontrastive Element einen wichtigen Stellenwert einnimmt.

4. Site: eine kurze Einleitung zu den Zielen und zum D-A-CH-Konzept

Aufbau eines Kapitels

1	Einstieg ins Thema - Literarischer Text - Song - Zeitungsartikel - Zitat etc. mit Aufgabe
2	Wortschatzaufgabe
3	Informativer / erklärender Text / Zusatzinformationen
4	Didaktischer Aufgabenkatalog
a	Fragen aus dem Buch Koppensteiner / Wissensfragen
b	1 kontrastive Fragen (Parallelen / Unterschiede mit den Niederlanden / Deutschland) 2 Diskussionsfragen 3 Fragen zur Aktualität 4 Recherchefragen
5	Lösungsschlüssel
6	Weiterführende Links

Kapitelverteilung

1	Gebiet und Bevölkerung
2	Bundesländer
3	Geschichte
4	Staat und Politik
5	Wirtschaft
6	Wer sind die Österreicher? (Koppensteiner Kapitel 6 und 7)
7	Religion und Lebensart (Koppensteiner Kapitel 8 und 9)
8	Essen und Trinken
9	Schule und Studieren (Koppensteiner Kapitel 11 und 12)
10	Musik
11	Medien
12	Film
13	Österreichisches Deutsch
14	Literatur
15	Kunstgeschichte